UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Idea Theologiæ Moralis

Petrus <a Sancto Josepho>

Coloniæ, 1648

Cap. I. De actisbus humanis, quoad esse morale spectatis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38935

Visual Library

tempore quadrageſimæ licet tibi carnibus veſci, à fortiori eſus ovorum tibi tunc licitus eſt. Quorum omnium ratio eſt, quia vitanda eſt legis extenſio, niſi ex negatione talis extenſionis, ſequatur injuſtitia, aliudve grave incommodum, ut contingeret in exemplis allatis, ſi quod conſtituitur in uno caſu, non eſſet conſtitutum in uno caſu ſimili.

Nota ultimò illud eſſe diſcrimen, quoad jam dicta, inter forum internum, & externum, quòd etſi in foro interno lex non ſit, per ſe loquendo extendenda ad caſus ſimiles, in foro tamen externo debet Judex, quando propria lex deficit, ſententiam ferre juxta id quod in ſimili caſu ſtatutum eſt; quia in judiciis ferendis, tenetur ſe legibus conformare quantum fieri poteſt.

LIBER II.

DE PECCATIS.

CAPUT I.

De actibus humanis, quoad eſſe morale ſpectatis.

RESOLUTIO I. *Etſi ad moralitatem actus requiratur libertas, id tamen quo actus conſtituitur formaliter moralis, ſeu in genere moris, non eſt libertas, ſed objectum ipſum ut morale.*] PRIMA PARS PROBATUR: nam nullus eſt actus moralis, qui non ſit conſtitutus in aliqua ſpecie moralitatis, adeoque qui nō ſit moraliter bonus, aut malus. Nullus autem actus libertate carens, eſt moraliter bonus, aut malus; dignus laude, aut vituperio; præmio, vel pœna, ut omnes concedunt. Ergo repugnat dari actum aliquem moralem, qui non ſit liber.

Secunda

Secunda pars ostenditur: nam idem actus liber manens quoad libertatem immutatus, mox est bonus, mox malus, ut patet in eo qui comedit carnes, tempore non prohibito, & adveniente prohibitione, nō cessat ab esu carnium. Fieri etiam potest, ut idem actus liber pertineat ad duas species malitiæ, inter se minimè subordinatas, ut cum aliquis occidit, animo furandi. At si moralitas in genere sumeretur à libertate, non magis fieri posset, ut idem actus liber transiret ab una moralitate ad aliam, aut simul pertineret ad duas species moralitatis, non subordinatas, quàm fieri possit, ut idem animal, quod jam est homo, sit posteà equus, aut quòd simul sit homo, & equus.

Dices, proprietates esse moralis competunt actui libero, ut liber est, nempe quod sit dignus laude, aut vituperio; præmio, vel pœna. Ergo ipsum esse morale formaliter consistit in libertate. *Respondeo* antecedens falsum esse, nam etsi proprietates illæ non cōpetant nisi actui libero, non tamen ei competunt præcisè ut liber est, ut vel ex eo patet, quia si per impossibile, actus voluntatis non respiceret regulas morum, non esset dignus laude, aut vituperio, quantumvis liber esset. Quare formaliter loquendo, libertas actus non est illius moralitas, sed potiùs causa, vel fundamentum moralitatis.

Tertia itaque pars ex dictis colligi potest, & præterea suadetur: nam cum actus liber intrinsecè tendat ad objectum, & ab eo speciem moralitatis sumat, ut infrà ostendetur, consequenter dicendum est, eum etiam habere per ordinem ad objectum, rationem genericam moralitatis, seu quòd sit moralis. Quod intellige de objecto, non entitativè, seu quoad esse naturale, sed moraliter, seu quoad esse morale spectato, quale est per ordinem ad regulas morum, quatenus iis dictatur illud esse amplectendum, vel fugiendum: sic enim tantum habet proportionem, cum actu morali formaliter spectato, eumque terminare

minare potest. *Confirmatur*, nam sicut nihil potest dici artificiale, nisi per respectum ad regulas artis, ita nihil potest dici morale, nisi per ordinem ad regulas morum.

Verùm ad majorem intelligentiam, *Nota 1.* In actu libero duo considerari, nempe quod spectet ad genus naturæ, & ad genus moris. Spectat ad genus naturæ, quatenus est actus vitalis, & humanus seu liber, ad genus verò moris, quatenus tendit in objectum, prædicto modo spectatum.

Nota 2. Moralitatem non esse aliquid absolutum, sed respectivum, siquidem actum esse moralem, dicit intrinsecè modum quendam, quo actus tendit in objectum moraliter spectatum: hæc autem tendentia, ut constat, est aliquid respectivum.

Nota 3. Modum illum non esse merum ens rationis, sed aliquid reale actui inexistens, quia nemine cogitante, actus liber à voluntate circa objectum morale elicitus, est moralis, bonus, aut malus.

RESOLUTIO II. *Bonitas, vel malitia actus sumitur ex objecto.*] Ita S. Thomas *1. 2. quæst. 18. art. 2.* quod *probat*, quia bonum, & malum in rebus attenditur, quoad plenitudinem essendi, vel defectum ejus, primum autem quod ad plenitudinem essendi pertinere videtur, est id quod dat rei speciem. At sicut res naturalis habet speciem ex sua forma, ita actio habet speciem ex objecto, tanquam motus ex termino. Quare sicut prima bonitas rei naturalis attenditur ex sua forma, quæ dat ei speciem, ita & prima bonitas actus moralis attenditur ex objecto convenienti. Et quemadmodum in rebus naturalibus primum malum est, si res genita non consequitur formam specificam, ita primum malum in actionibus moralibus est, quod ab objecto procedit.

Ex quo discursu nonnulla *colligi* debent 1. Actus humanos sumere bonitatem, vel malitiã ab objecto, quod non debet ita intelligi, ut bonitas vel malitia per veram & realem efficientiam, actibus humanis commu-

cõmunicetur ab objecto, perspicuum enim est, objectum, cùm sit res aliqua externa, in actus voluntatis eo modo non influere, sed ita ut prædicta sumantur ab objecto, tanquam à forma extrinseca, complente potentialitatem quam actus dicit, eo ipso quòd est quædam via, & tendentia ad ipsum.

Collige 2. Primam bonitatem, vel malitiam actus moralis sumi ab objecto; quod ita intellige ut cùm actui morali, ut moralis est, variæ bonitates, aut malitiæ competere possint, ut ex dicendis perspicuum fiet, illa quæ sumitur ab objecto, sit omnium prima in eo genere, adeò ut aliæ hanc necessario præsupponant. Quemadmodum in iisdem actibus, secundũ entitatem naturalem spectatis, est quidam ordo inter perfectiones iis competentes, & una præsupponitur ab alia.

Dixi in eo genere: nam cùm genus moris præsupponat naturam, bonitas quoque moralis quæcunque sit, supponit bonitatem naturalem, & entitativam. Ex quo intelligis, quæ hîc docet S. Thomas, non repugnare iis quæ habet *ar.* 4. cùm ait, quadruplicem esse bonitatem in actione humana, quarum primam ait esse secundum genus, & sumi ab entitate, aliam secundum speciem: quam petit ab objecto convenienti; tertiam secundum circumstantias, quasi secũdum accidentia quædam. Quartam denique secundum finem, quasi secundum habitudinem ad bonitatis causam.

Collige 3. Bonitatem, aut malitiam quam actus sumit ab objecto, esse specificam quoad gradum speciei ultimum: quamvis enim ab objecto dicatur sumi bonitas, aut malitia ex genere, monet tamen S. Doctor debere tunc sumi genus pro specie, sicut quando totam humanam speciem vocamus, genus humanum. *Neque refert* quòd bonitati, aut malitiæ ex objecto superveniat bonitas, aut malitia ex circumstantiis: quia eum actus sit constitutus in specie completa, per ordinem ad objectum, bonitas aut mali-

malitia superveniens ex circumstantiis, non eum contrahit, eo modo quo differentia contrahit genus, illud complendo in esse specifico, sed eo modo quo accidentia speciem jam constitutam determinant, & perficiunt.

RESOLUTIO III. *Bonitas, vel malitia actus humani sumitur etiam ex circumstantiis.*] Quia, ut ait S. Doctor *art. 3.* quemadmodum in rebus naturalibus non invenitur tota plenitudo perfectionis, quæ debetur eis, ex forma substantiali quæ dat speciem, sed multum superadditur ex supervenientibus accidentibus, quorum si aliquod desit ad decentem habitudinem; consequitur malum. Ita plenitudo bonitatis actus non consistit tota in sua specie, sed aliquid additur ex his quæ adveniunt tanquam accidentia quædam, quales sunt circumstantiæ debitæ. Unde si aliquid desit, quod requiratur ad debitas circumstantias, actio erit mala.

Ut autem ista melius innotescant, *Nota 1.* circumstantiarum nomine hic intelligi quædam accidentia actuum moralium, quæ supponunt eos esse jam constitutos in sua specie, per ordinem ad objectū; quæque proinde sunt extra eorum substantiam, illosque veluti circumstant. Ita tamen ut non modo actus morales comitentur, sed etiam eos quodammodo attingant, & afficiant, adeò ut ad eorum bonitatem, vel malitiam conducant.

Nota 2. Nullum esse actum moralem, qui non accipiat aliquid bonitatis, aut malitiæ à quibusdam circumstantiis; siquidem nulla est actio humana in qua, præter rationem illius specificam, sumptam ab objecto, non possit observari aliquid accidentarium, spectans vel ad modum agendi, magis aut minùs intensè: vel ad quantitatem objecti, quod sit parvum, aut magnum, & sic de aliis. At dubium non est, quin hæc conducant ad bonitatem vel malitiam humanæ operationis, nam si operatio bona est ratione objecti, melior erit si fiat cum majori intensione, quàm si

fiat

fiat cum minori. Contrà verò: actus malus ex objecto, eo pejor erit, quo intensior.

Dices 1. Ut prædicta accidentia dent bonitatem, aut malitiam actui voluntatis, debent esse per illum volita, ergo jam se habent ut objectum voluntatis, non autem ut circumstantiæ supponentes objectum; adeoque repugnat quòd circumstantiæ, ut sic, dent bonitatem, aut malitiam actui voluntatis. *Respondeo* istud non sequi, nam ut circumstantiæ dent bonitatem aut malitiam, satis est quòd secundariò, aut concomitanter sint volitæ, ac proinde quòd sint objectum secundarium voluntatis. Sic autem distinguuntur ab objecto primario, circa quod voluntas directè fertur.

Dices 2. Continuatio est circumstantia actus moralis, at hæc saltem non tribuit illi bonitatem, aut malitiam; quia cum actui elicito respondeat in primo instanti moralitas determinata, & in qualibet tẽporis parte instantia sint infinita, si mera actus continuatio ad bonitatem, aut malitiam conduceret, sequeretur actum humanum, vel ex eo præcisè quòd per brevissimum tempus continuaretur, bonitatem, aut malitiam infinitam habiturum. *Respondeo* negando minorem, actus enim per se loquendo eo melior, aut pejor est, quo amplius protenditur. Et ad probationem dicendum est, etsi bonitas, aut malitia respõdeat per se actui in primo instanti, non tamen in instantibus continuativis partium temporis quo actus durat, cùm voluntas non velit actum continuare in illis instantibus, nisi per accidens, seu quatenus vult ut duret per partes temporis, iis instantibus copulatas. Quare etsi instantia illa dicantur infinita, non inde sequitur bonitatem, aut malitiam actus fore infinitam.

Quòd si instes, argumentum posse instaurari de ipsis partibus proportionalibus temporis, quia cùm sint infinitæ, sequetur moralitatem actus ipsis respondentem, esse quoque infinitam. *Dicam* hinc ut summùm

mum colligi, quòd ſicut in tempore quo durat actus bonus, vel malus, non ſunt actu partes infinitæ, ſed potentia dumtaxat; ita ei reſpondet unus quidam gradus bonitatis, aut malitiæ qui eſt in potentia diviſibilis in alias, & alias partes bonitatis, vel malitiæ in infinitum.

RESOLUTIO IV. *Actio humana ſumit bonitatem, vel malitiam ex fine.* ITA S. Thomas *art. 4.* Et *ratio* eſt, quia in actu humano duplicem finem poſſumus conſiderare, unum proximum, qui & dicitur finis operationis, alium remotum, ſeu extrinſecum qui etiam finis operantis appellatur. Si agatur de priori fine, cùm ille nihil aliud ſit, quàm ipſum objectum humanæ operationis; non magis dubitari poteſt actū humanum ab eo, quam à proprio objecto ſumere ſpeciem. Si verò quæſtio ſit de poſteriori, certum etiam eſt bonitatem, vel malitiam actus humani ab eo pendere, cùm inter circumſtantias illius numerari ſoleat. Imò ſit præcipua inter illas, cùm aliæ ſe habeant tantum per modum accidentis, finis verò ſit etiam cauſa actus humani.

Quæres 1. An actus habeat duplicem ſpeciem bonitatis, quando objectum eſt bonum, & finis operātis bonus. *Reſpondeo* cum diſtinctione: nam ſi homo non operatur, niſi propter finem intrinſecum ipſius operis, ut ſi caſtitatem ſervat, propter ſolum amorē ipſius caſtitatis, tunc actus habet tantum ſpeciem & bonitatem temperantiæ, ſi autem operatur ex bono fine extrinſeco, in quem operatio per ſe non ordinatur, ut dum quis vult caſtitatem colere, ex amore Dei, in eo caſu actus bonus eſt in duplici ſpecie bonitatis, nempe caſtitatis, & amoris Dei. *Rationem* affert S. Doctor *art. 7.* quia quando objectum non eſt per ſe ordinatum ad finem, differentia ſpecifica quæ eſt ex objecto, non eſt per ſe determinativa ejus, quod eſt ex fine, nec è converſo. Unde una iſtarum ſpecierum non eſt ſub alia, ſed tunc actus moralis eſt ſub duabus ſpeciebus quaſi diſparatis. Unde dicimus quod

ille

ille qui furatur, ut mœchetur, committit duas malitias in uno actu. Ex quo exemplo patet, doctrinam traditam esse veram, etiam in actibus malis, quando non modo objectum malum est, sed etiam refertur ulterius ab operante, in finem malum extrinsecum.

Quæres 2. Quid sentiendum sit quando objectum est bonum, & finis malus, aut vice versa, objectum malum, & finis bonus. *Respondeo* 1 in priori casu actū esse simpliciter malum, adeoque non constitui in duabus speciebus, bonitatis scilicet & malitiæ, sed dumtaxat in specie malitiæ; ut quando aliquis erogat eleëmosynam fœminæ egenti, eo fine ut facilius eam ad consentiendum peccato inducat. *Ratio* est, quia etsi objectum secundum se bonum sit, non tamen hic & nunc, cum non appetatur sub ratione boni, sed quatenus præcisè ordinatur ad malum finem, qua ratione malum est.

Dices, nonne potest homo operari ex habitu virtutis, verbi causa, date eleëmosynam ex misericordia, esto talem actum referat in finem vanæ gloriæ? In eo ergo casu actus ut à virtute procedens, erit bonus, ut autem relatus ad vanam gloriam, erit malus, sicque habebit simul speciem bonitatis, & malitiæ. *Respondeo* suppositionem illam esse impossibilem, cum enim virtus moralis non inclinet ad actum, nisi ut honestum, repugnat ab homine ut virtute prædito, elici actum relatum in finem malum, eo quòd talis relatio intrinsecè repugnat honestati actus.

Instabis, confessionem fidei procedere posse à fide supernaturali, etsi fiat ob vanam gloriam, ut communiter docent Theologi *2.2. quæst. 4. art. 5. Verum oppositum* longè probabilius esse ostendetur Deo dante *lib. sequenti cap. 3.* Et quamvis id daretur, posset dici, virtutes intellectuales, qualis est fides, non ferri per se in bonum morale, sed in verum; adeoque etsi earum actus in malum finem ordinetur,

non

non sequi duplicem speciem moralem, aliam bonitatis ex objecto, aliam malitiæ ex fine iis competere.

Respondeo 2. Quando objectum est malum, & finis operantis bonus, actum esse simpliciter malum; adeoque non habere speciem bonitatis, & malitiæ, sed malitiæ dumtaxat, ut si quis furetur ex intentione dandi eleëmosynam. *Ratio est*, quia etsi dare eleëmosynam sit bonum secundum se, est tamen simpliciter malum dare eleëmosynam ex bonis furto sublatis, cum hoc rectæ rationi repugnet. Quare actus quo quis vult furari, ut det eleëmosynam, neque ex objecto, neque ex fine bonus esse potest, sed undequaque est malus.

Dices, actus bonus sumit speciem boni ex bono fine, ut ostensum est. Quare ergo idem sentiendum non erit de actu malo? *Respondeo* causam discriminis esse, quia bonum est velle obtinere finem bonum, per medium bonum: malum autem, eum velle assequi per medium malum, & lege prohibitum.

Respondeo 3. Actum ex objecto malum non sumere speciem malitiæ ex fine bono, sed tantum ex objecto, adeoque non habere nisi unam specie malitiam. *Ratio est*, quia cùm finis ex se bonus sit, quòd autem in eo casu sit malus, id non habeat nisi ratione objecti, quatenus nempe per medium malum acquiritur; hinc fit, ut actus in eum tendens non aliam habeat malitiam, quàm quæ oritur ex tendentia in objectū malum. *Confirmatur*, nam verbi causa, velle privata authoritate occidere proditorem, ut avertatur nocumentum Reipublicæ, non repugnat nisi præcepto non occidendi. Quare actus ille non habet nisi malitiam homicidii.

Neque refert quòd, velle occidere ex intentione furandi, sit in duplici specie malitiæ, nempe homicidii, & furti: non enim est par ratio, quia furari per se malum est, & prohibitum; at dare eleëmosynam non est malum, & prohibitum, nisi quatenus

tenus hoc fit ex bonis alterius, inuito Domino, erogatis.

RESOLUTIO V. *Dantur aliqui actus indifferentes, secundum speciem suam.*] PROBATUR *ex art. 8.* quia actus humanus habet speciem ab objecto, relato ad principium actuum humanorum, quod est ratio; unde si objectum, includat aliquid conveniens ordini rationis, erit actus bonus secundum suam speciem, sicut dare eleëmosynam indigenti: si autem includat aliquid repugnans ordini rationis, actus erit malus secundum speciem, sicut furari. Quòd si contingat, objectum non includere aliquid pertinens ad ordinem rationis, sive per modum convenientis, sive per modum disconvenientis, erit actus secundum speciem indifferens, sicut (inquit S. Doctor) levare festucam, ire ad campum, &c.

Dices 1. Repugnat, quòd objectum non sit conveniens, aut disconveniens, cùm inter hæc duo non detur medium. *Respondeo* hoc totum gratis affirmari, quia sicut potest dari objectum aliquod medium inter præceptum, & prohibitum, quod nempe neutrum est; ita potest dari objectum medium inter conveniens, & disconveniens positivè. Quòd si *instes*, bonum & malum opponi privativè, adeoque inter illa non dari medium, *responsio* in promptu est, antecedens dubium esse, ut patebit ex infrà dicendis, de formalitate peccati. 2. Eo gratis dato, falsam esse consequentiam; quia inter formam, & illius privationem, datur mera negatio formæ non debitæ.

Dices 2. Cùm species rerum sint immutabiles, si esset aliquis actus quoad speciē indifferēs, sequeretur talem actum non posse fieri bonum, vel malum, quod tamen absurdum est. *Respondeo* negando id sequi, nam quando dicimus actum aliquem esse indifferentem, secundum speciem; hoc non debet sic intelligi, ut per differentiam aliquam positivam constituatur in tali specie, sed ita ut dicatur indifferens

negativè, quatenus etsi capax sit relationis convenientiæ, aut disconvenientiæ ad rectam rationem, adeoque bonitatis, aut malitiæ, neutrum tamen de facto ex illis habet.

RESOLUTIO VI. *Ex probabiliori sententia, non dàtur actus aliquis indifferens in individuo, sed omnis ejusmodi actus, si procedat ex sufficienti deliberatione est bonus, aut malus.* ITA S. Doctor *art. 9.* quòd *probat*, quia cùm sit rationis ordinare, actus à ratione deliberativa procedens, si non sit ad debitum finem ordinatus, ex hoc ipso repugnat rationi, & habet rationem mali: si verò ordinetur ad debitum finem, convenit cum ordine rationis, unde habet rationem boni: necesse est autem, quòd vel ordinetur, vel non ordinetur ad debitum finem. Quare necesse est, omnem actum hominis à deliberativa ratione procedentem in individuo consideratum, bonum esse, vel malum.

Confirmatur hæc ratio, nam dubitari non potest, quin sit malum, non apponere bonum finem operationi, si homo tenetur suas omnes actiones in bonũ finem referre. Quòd autem ad hoc teneatur, *probatur 1.* quia ex fide constat, hominem in die judicii rationem redditurum de verbo otioso, dicitur autem verbum otiosum, quod caret fine debito. 2. Quia cũ ipse homo creatus sit propter bonum finem, quæ ratio est, cur non teneatur omnes suas actiones in eum finem dirigere? 3. Quia si ille culpam incurrit, qui pecunias inutiliter, seu sine bono fine expẽdit; quomodo peccatum cavebit, qui operationes suas multò pretiosiores auro, vel argento in nullum bonum finem refert? 4. Quia planè illicitum est uti fruendis, aut frui utendis, at non referre operationes suas in finem aliquem bonum, quid hoc aliud est quàm frui utendis?

Dices 1. Valde durum videri, quòd omnes actus nõ relati in finem bonum, sint peccata, quia sic innumera ferè peccata venialia singulis diebus ab hominibus

bus committerentur. *Deinde* fricare barbam, expuere in terram, movere pedem vel manum, & similia essent sufficiens materia confessionis, si non referrentur in bonum finem, hoc autem videtur ridiculum. *Respondeo* 1. Supposita obligatione operandi ob finem honestum, sequi omnes actus deliberatos in ejusmodi finem non relatos, esse peccata; neque hoc magis durum debere videri, quàm quòd omnia verba otiosa sint peccata. Cur enim actio otiosa non erit mala, si verbum otiosum malum est? *Respondeo* 2. Multas ex dictis actionibus, plerumque fieri incogitanter aut sine sufficienti deliberatione, sicque non esse malas: aliquando verò fieri ob leve aliquod cōmodum naturæ, qua ratione sunt aliqualiter bonæ. *Respondeo* 3. Quando actus illi deliberatè fiunt, sine ullo fine bono, esse sufficientem materiam confessionis; neque hoc esse ridiculum, cum alii actus otiosi sub confessionem cadere possint, ac præterea opus non sit, prædictos actus in particulari declarare, sed sufficiat si pœnitens generatim dicat, se varios actus otiosos edidisse, sicut se dicit plura verba otiosa protulisse.

Dices 2. Si potest dari actus indifferens quoad speciem, quare non & in individuo? Nulla enim est species, quæ sub se non contineat, aut continere possit aliquod individuum. *Respondeo* ex S. Doctore *ad* 1. duobus modis posse dici aliquem actum indifferentem quoad speciem, primò ita ut ex sua specie debeatur ei quod sit indifferens, secundò quia non habet ex sua specie quòd sit bonus, vel malus, potest tamen per aliquid aliud fieri bonus vel malus. Si daretur actus quoad speciē indifferens priori modo, sequeretur posse etiam dari aliquē actum indifferentē quoad individuum. Verum quia quando nos admittimus actum aliquē indifferentem quoad speciē, loquimur tantum in posteriori sensu, hinc non potest colligi, actum etiam indifferentem quoad individuum, esse possibilem. Quia quando proceditur ad

opus, oportet ut actio alioqui secundum se, & ex parte objecti indifferens, habeat finem, aliasque circumstantias debitas, vel iis careat; ac proinde sit bona, vel mala, non quidem ratione objecti, quia sic semper est indifferens, sed ratione circumstantiarum.

CAPUT II.

De natura peccati secundum se.

RESOLUTIO I. *Peccatum aliqua ratione virtuti opponitur.*]Hoc ita declarari potest ex S. Thoma *1.2.quæst.71.art. 1.* Duo possunt considerari in virtute, nempe id quod spectat ad essentiam illius, & operatio ad quam tendit. Rursus in ipsa essentia virtutis aliquid potest considerari directè, nempe quòd sit dispositio quædam alicujus convenienter se habentis, secundum modum suæ naturæ; & aliquid ex consequenti, scilicet esse bonitatem quandam: in hoc enim consistit uniuscujusque rei bonitas, quod convenienter se habet secundum modum suæ naturæ. Secundum hoc ergo tria virtuti opponuntur, & quidem peccatum, quia dicit actum inordinatum, opponitur virtuti, quatenus hæc ordinatur ad actum bonum. Vitium autem repugnat virtuti, secundum id quod est directè de ratione illius; eo quòd vitium rei dicitur inesse, quatenus non est disposita modo naturæ suæ convenienti. Denique malitia virtuti opponitur ratione bonitatis, quæ ad essentiam illius consequitur.

Hic discursus difficilis est, qua parte docetur, bonitatem esse quid consequens ad essentiam virtutis: quia ex communi sententia, virtus definiri solet, bona qualitas mentis. Imò ipsemet S. Doctor *1.2.quæst. 55.art.4.* ait, in ea definitione qualitatem esse loco generis, bonitatem autem loco differentiæ: at perspicuum est differentiam esse de essentia rei, & non quid consequens ad illam. *Responderi potest 1.* bonitatem dici consequentem ad essentiam, seu ad definitionem